

VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Za jezery, hradem a přesunutým kostelem do Mostu

GPS souřadnice: 50.5181512, 13.6388766

Praktické informace

Délka trasy: 4 - 6 km

Obtížnost: Lehká trasa s mírným stoupáním na Hněvín (cca 20 minut). Pejsky vzít můžete. Pokud bude sníh nebo bahno, kola a kočárky nechte doma. Za příznivých podmínek terénní varianty trasy projedou. Výlet i s prohlídkou muzea a přesunem ke kostelu zvládnete ujít během dopoledne či odpoledne.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Přibližně 100 km ujedete asi za hodinu a kousek. Záleží na tom, z které strany hlavního města pojedete. Jde to po D7 směr Chomutov nebo po D8 na Lovosice. Směrovky vás pak dovedou až do Mostu.

www.idos.cz

Turistická mapa: [Odkaz na mapy.cz](#)

Parkování: Zaparkujte zdarma u muzea v ulici Čsl. armády.

Oblastní muzeum a galerie v Mostě (www.muzeummost.cz)

Otevírací doba:

út-pá: 12.00-18.00

so-ne: 10.00-18.00

Vstupné: základní: 30 Kč, snížené: 15 Kč (děti, studenti, mládež a senioři)

Rozhledna na Hněvíně

Otevírací doba: od dubna do října: 9.00-19.00, v zimní sezoně: 9.00-18.00.

Vstupné: základní: 25 Kč, snížené: 15 Kč

Hvězdárna na Hněvíně (otevřena od 4. 4. 2024)

Otevírací doba: so-ne: 11.00-19.00 za dobrých atmosférických a světelných podmínek

Vstupné: rodinné 100 Kč (2+2), dospělý 50 Kč, dítě 25 Kč

Vyhlídková věž kostela (www.kostel-most.cz)

duben + říjen (st-ne): 9.00-15.00

květen + září (út-ne): 9.00-16.00

červen-srpen (út-ne): 9.00-17.00

Vstupné: 80 Kč (pro všechny od 6 let)

Možnost občerstvení: Vedle muzea je Švejk restaurace, na Hněvíně je občerstvení, Kavárna v Duchu vedle kostela.

WC: Hněvín, muzeum (pro návštěvníky).

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Lovoš, Kounovské řady, Peruc, Duchcov atd.

Trasu pro vás naplánovala, vymyslela, prošla a sepsala Lucie Nachtigallová (se psem Aragornem).

Trasu testovali bráškové Miroslav a Marek z Litvínova.

Postřehy dětí:

Mára (5 let): „Kopec mě nebavil, ale pak jsem viděl zámek a rozhlednu. Hrál jsem si u kostela, který přijel po kolejích!“

Míra (9 let): „Na Hněvíně se mi moc líbilo. Vylezli jsme na věž, ale chci jít ještě do hvězdárny, takže se sem ještě přijedeme podívat. Hra mě bavila a teď už budu vědět, kde hledat odpovědi!“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zvedeme vás do města Most, který proslavil nejen populární český seriál, ale především unikátní „přestěhování“ kostela Nanebevzetí Panny Marie. Ten byl naprosto neuvěřitelným způsobem přesunut z 800 metrů vzdáleného místa kvůli těžbě uhlí. Jak se to podařilo? Prozradíme!

A nejen to. Vezmeme vás na hrad Hněvín, ze kterého je krásný rozhled, najdete zde ferratu, hvězdárnu a také zde byl vězněn magistr Kelley. Pozveme vás do muzea a samozřejmě budete luštit tajenku a po celou dobu výletu plnit hledací úkoly. Povíme si něco o jezerech začínajících na písmeno M a potopíme se pod jejich hladinu za historií starého města.

Tajenka se luští na cestě od muzea k hradu, ale poté vám samozřejmě poradíme, jak se dostat i ke slavnému kostelu

Tento výlet je pro vás ZDARMA a objednalo si ho pro vás město Most. Děkujeme za pomoc při jeho tvorbě.

Dopis dětem

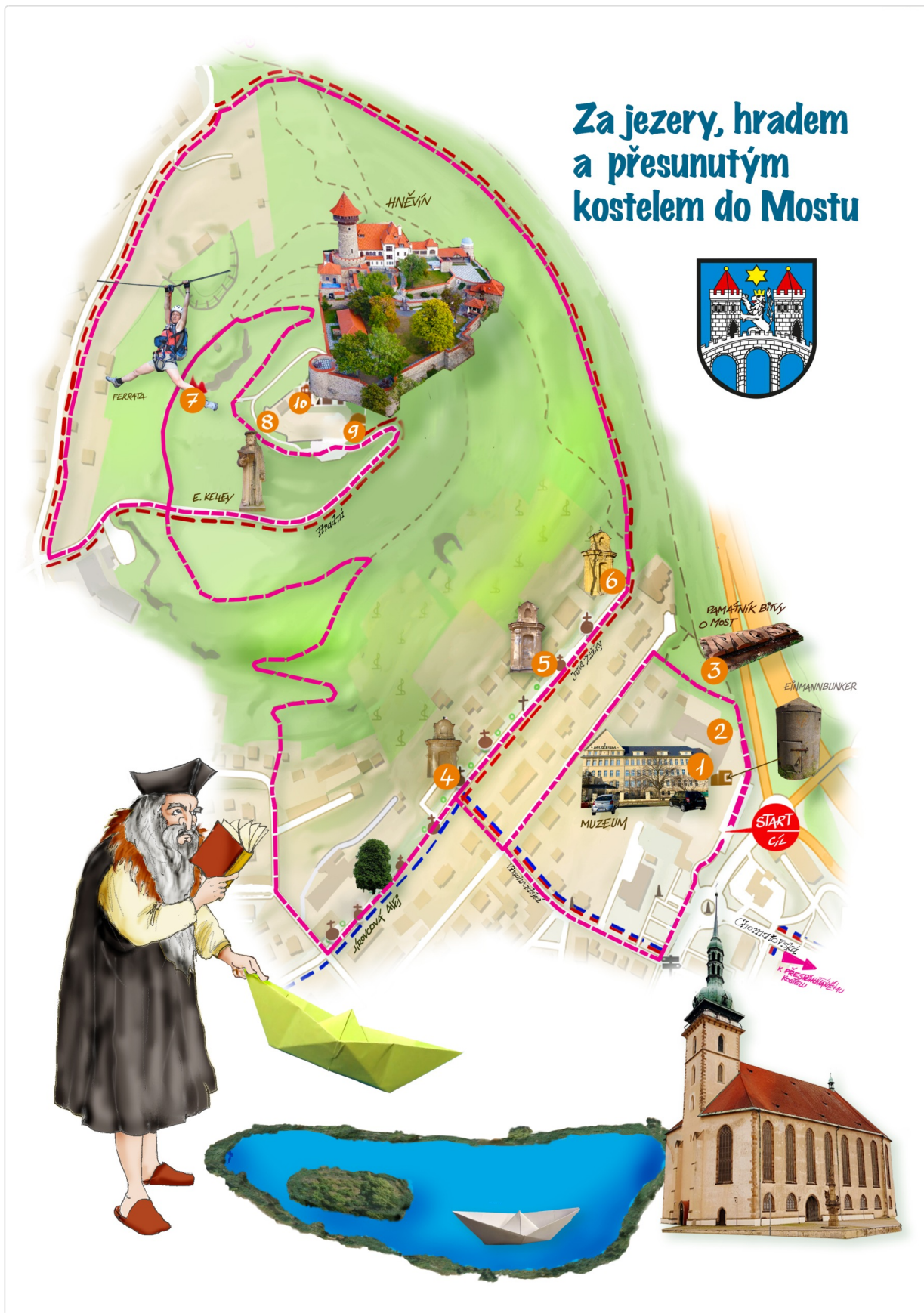

Ahoj, kluci a holky,

chtěli byste vidět jezero, na jehož dně leží zbytky královského města? Navštívit hrad, kde žil slavný alchymista s uřezanýma ušima? Chcete hledat tajné nápisy, schovaná písmenka a obrázky? Tak to s námi musíte na výlet do města Most!

Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny dnešní úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud nám pošlete dopisem, e-mailem nebo prostřednictvím FB její správné řešení, zařadíme vás do slosování o Lumpardíky. Je důležité, abyste vždy uvedli k tajence (pozor, psát bez diakritiky) i kód vašeho výletu, který máte na každé stránce napsaný.

Za jezery, hradem a přesunutým kostelem do Mostu

Doplňovačka

Jdeme na to:

Vítejte v Mostě! Ve městě, které má delší a zajímavější historii, než by se na první pohled mohlo zdát.

Zaparkujte před muzeem a rozhlédněte se. Muzeum je obrovské, že? A tak si u něj hned vyzvedneme několik písmenek do naší tajenky.

Před vámi stojí celé památné stromořadí. Zkuste poznat, jaký druh stromu ho tvoří. Pokud výlet procházíte v lednu jako my, bude to těžší, ale tvar lístečků na zemi napoví. Namalujte tvar prstem do vzduchu. Kde takový najdete v lidském těle? V jakém rytmu bije? Ukažte.

Lípy zde byly vysazeny zhruba před sto lety po výstavbě budovy někdejšího německého gymnázia a jsou jedny z nejstarších stromů ve městě. Alej tvoří sedm stromů, které jsou v dobrém stavu. Je zde šest lip malolistých a jedna lípa srdčitá. Poznáte, která to je?

Lístečky lípy najdete i na černém leštěném mramoru. Pod stromy je totiž **památník** věnovaný vojenským obětem komunistického bezpráví a zastřelenému **Františku Niedermertlovi**.

Najdete na desce krumpáč? A ostnatý drát?

Teď už se podívejte na budovu muzea. Tipnete si, kolik má oken? Ani si nechceme představovat, jak v muzeu probíhá předvánoční úklid a mytí okenních tabulí! U toho bychom být nechtěli. Zeptejte se maminky, jestli ona ano. :)

Mostecké oblastní muzeum a galerie se nachází v budově bývalého německého reálného gymnázia postaveného roku 1913. Mezi lety 1945 a 1981 byly prostory využívány střední průmyslovou školou. Poté prošla budova rozsáhlou rekonstrukcí. Znovu byla zpřístupněna až roku 1996.

Muzeum se zaměřuje na regionální přírodu a historii. V současnosti můžete navštívit tři přírodovědné a dvě stálé společenskovoední expozice: Poklady výtvarného umění Mostecka, Geologie severozápadních Čech, Ze života obyvatel Krušnohoří a Ulrika von Levetzow.

Zamávejte do oken muzea, protože pan ředitel a jeho kolegové byli při přípravě tohoto výletu velmi nápomocni. A právě v muzeu na vás po výletě čeká za vyluštěnou tajenku maličká odměna.

Pro první písmenko do tajenky si zajděte do zahrady muzea. Nalevo od budovy vyhledejte **model děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie**, o kterém dnes ještě bude řeč a k němuž vás na závěr výletu pozveme.

U makety si prohlédněte cedulku.

1. Opište první slovo posledního řádku.

V zahradě také můžete narazit na zvláštní betonovou stavbu, která tvarem trošku připomíná tužku.

Takzvaný **einmannbunker** je pravděpodobně první prefabrikovanou (v továrně vyráběnou) pevnostní stavbou na světě. Jedná se vlastně o železobetonovou věžičku zvonového tvaru určenou ke strážním a pozorovacím úkolům. Ač to německý název napovídá, nejednalo se vždy o objekty určené pro jednočlennou osádku. Do zastřešené „roury“ se dokázali vtěsnat až čtyři muži. Jejich nejčastějším úkolem bylo střežení průmyslových areálů a dopravních uzlů, aby mohla být v případě náletů včas učiněna patřičná opatření. S výrobou relativně jednoduchých a snadno přepravitelných „bunkrů pro jednoho muže“ začali Němci v období druhé světové války a kvůli nim se tahle strážní budka stala jedním z nejpočetnějších pevnostních objektů v Evropě.

No, když na tu železobetonovou budečku koukáme, řekněme si upřímně: Nic pro klaustrofobiky!

Kdo je klaustrofobik? Člověk, který má děs a hrůzu z malých uzavřených prostor. Třeba z výtahů...

Vyjdeme z areálu muzea a pokračujeme podél plotu muzea směrem doprava až do parku.

Na fasádě vyhledejte reliéf znamení zvěrokruhu. Je hned za sochou Jana Nepomuckého v muzejní zahradě. Poznáte svoje

hvězdné znamení?

2. Jaké je první znamení vpravo nahoře?

(poradíme, že začíná na K)

Máme tady někoho, kdo je narozený v lednu? My ano!

Zatvařte se jako kamenný pán, který zvěrokruh hlídá, a zkuste udržet stejný výraz až do chvíle, než v parku vedle muzea nenajdete železný „položený“ nápis MOST.

Kdo se začne smát, udělá dřep!

Památník připomíná události z 27. 11. 1918, kdy vyvrcholila takzvaná **bitva o Most** mezi Čechy a Němci usilujícími o připojení města k Německu. Zasáhnout musela československá armáda. Při střetu došlo ke krveprolití a obětem na životech. Přesný počet obětí není znám, odhaduje se, že při konfliktu bylo zraněno nebo zabito asi třicet lidí. Památník byl odhalen ke stému výročí této události.

Najděte v textu pod nápisem MOST letopočet.

3. Opište třetí číslici v letopočtu.

Opustíme cyklostezku a vyjdeme z parku do ulice U Města Chersonu. Věděli byste, ve které zemi je město Cherson? Na Ukrajině.

Vydáme se doleva a zastavíme se hned u prvního domu. V jeho zahradě totiž žije jedno sympatické zvířátko. Poznáte, které to je?

Lamám se někdy přezdívá „bezhrbí velbloudi“. A není to jen proto, že patří do stejné skupiny sudokopytníků, ale také pro jejich nenáročnost a vytrvalost. Tak jako jsou velbloudi nepostradatelní v pouštích, lamy pomáhají lidem v jihoamerických horách. Díky měkkým mozolům na spodní straně prstů se bezpečně pohybují i na užoučkých stezkách a skalních římsách, vydrží dlouho bez vody a k jídlu jim stačí chudá horská vegetace. Huňatý kožík alpaky naznačuje, že dokáže úspěšně čelit drsným klimatickým podmínkám vysoko v jihoamerických Andách, kde je její domov. Na rozdíl od lamy krotké však není alpaka využívána jako nákladní zvíře, je chována jen kvůli kvalitní vlně a netučnému masu.

Kdo by chtěl mít doma alpaku? Znáte nějakou pohádku, ve které se vyskytuje lama? Asi ne. A co takhle velbloud?

Napovíme písničkou.

*Pod dubem, za dubem,
tam si na tě počítáme,
pod dubem, za dubem,
tam tě voškubem!*

*Loupežníci z povolání
to jsou páni, to jsou páni.
Loupežníci z profese
nejlepší jsou v okrese.*

Už víte? Jak se jmenovali loupežnický synek a princezna solimánská?

Ulice, kterou procházíme, je překrásná. Málokde se vidí tolik prvorepublikových vil najednou.

Některé vily mají barvu oblíbených zmrzlin. Najděte tu, co má barvu pistáciovou. Vidíte na fasádě mísu s ovocem?

Jaké další „zmrzlinky“ vidíte? My třeba meruňkovou a citronovou.

U popelnic s tříděným odpadem odbočte doprava a po schodech vystoupejte do další krásné ulice. Tentokrát jdeme doprava, takže vlastně trochu cik cak.

Cestou u schodů najděte vrbu. Tento druh má kudrnaté vlásy. Má někdo z vás taky takové?

Která princezna měla zlaté vlasy? A která dívka měla tak dlouhé vlasy, že se po nich dalo šplhat?

Jírovcová alej v ulici Jana Žižky na mosteckých Zahražanech je osmou nejhezčí v republice. Alespoň podle výsledků jednoho z posledních ročníků ankety o nejkrásnější alej. Zřejmě však prochází revitalizací, protože zdejší kaštánky jsou maličko „okudlány“.

Přímo za schody je první kaplička, kterou dnes potkáte.

4. **Opište její číslo.**

(pokud je v názvu písmeno CH, napište ho do jednoho políčka)

Na Zahražanech stál již od středověku ženský klášter magdalenitek.

Víte, kdo jsou magdalenitky? Ženské jméno schované v názvu napoví. Ano, skrývá se v něm Magdaléna, konkrétně Máří Magdaléna. Je to ženský církevní řád vzniklý v 1. polovině 13. století v německých zemích. Řádovým oděvem magdalenitek byl bílý hábit, k němuž patřily škapulíř, cingulum a závoj. Cingulum je opasek, kterým je hábit ovázan.

Klášter se díky sošce Panny Marie stal poutním místem. V roce 1756 založil hrabě Johann Gottfried von Schmiedl nadaci, z jejichž zdrojů se měla financovat výstavba křížové cesty. A rovnou do ní vložil 1 000 zlatých. Na stavbu čtrnácti kaplí mělo být použito 700 zlatých, zbylých 300 bylo určeno k jejich údržbě. Základní kámen byl nejspíš položen 15. července 1761. Jednotlivá zastavení vznikla podél tehdejší cesty z Mostu do Zahražan a my část této cesty dnes projdeme. Klášter však zrušil císař Josef II. hned v roce 1782, takže si jeptišky kaplí moc neužily. Spočítáte, kolik roků tedy sloužil?

Jak jsme již řekli, stoupáme doprava do mírného kopce.

Najdete na zdi název ulice? Přečtete cedulku? Vzpomene si nějaký školáček, z jakého města byl Jan Žižka?

Opět míváme krásné domy. Některé mají i zajímavé kované ploty. Vidíte ten zlatozelený u čísla 5?

Kdo první najde dům Ústavu ..... památkové péče?

5. **Doplňte slovo v názvu instituce.**

(pokud je v názvu písmeno CH, napište ho do jednoho políčka)

Vidíte na obrázku pána s kloboučkem? Co si myslíte, že dělá?

Před námi je ještě bílý dům, který vypadá trošku jako zámek. Je to podle cedule na vratech Biskupský palác více známý pod názvem **Chrám narození přesvaté Bohorodice**. Byl postaven v roce 1901 a patřil mosteckému radnímu Josefu Porschemu. (Zda vlastnil vůz Porsche, jsme nepátrali.) Nyní v něm sídlí pravoslavná církev, a když se budete dobře dívat, uvidíte, jak po zahradě běhají slepičky.

Znáte nějakou básničku, ve které se vyskytují slepička nebo kohoutek? Či třeba kuřátko?

My jednu známe:

Jak to bylo, pohádka?

Zabloudilo kuřátko.

Za zahradou mezi poli

pípá, pípá, nožky bolí.

Ve vysokém obilí

bude večer za chvíli.

„Povězte mi, bílé ovsy,

kudy vede cesta do vsí!“

Jak to bylo dál? Vzpomene si někdo?

Zapíráme, zakokrháme a vyrazíme na konec křížové cesty!

Jaké stromy rostou kolem posledního zastavení?

Najděte ceduli s popisem a znakem města Most. Jaké zvíře na něm je? Co má na hlavě? Vidíte na obrázku most? A hvězdičku?

6. Jakou barvu mají věže?

Stoupáme po červené turistické značce k hradu. Kopec doslova obkroužíme. Žádný krpál to není, ale kdo by si chtěl cestu zkrátit a jít přímo nahoru, může. Další hledací úkoly na vás čekají až na hradě u ferraty, takže si můžete klidně zahrát na kamzíky.

První vhodná „šplhací“ pěšinka je hned za zatáčkou. Minete „vysekané“ schody a pár metrů za nimi už vede stezička směrem vzhůru. Vy budete nahoře za 15 minut, my ostatní za půl hodinky. Ale hezky v klídečku - a ještě si užijeme výhledy a také vyprávění.

Most je dnes znám jako hornické město, ale velkou tradici zde mělo i vinařství. Toho jste si mohli všimnout už při příjezdu, protože na svahu Hněvína jsou dodnes vinice.

Víno se vyváželo i do Saska a bylo zdrojem bohatství místních měšťanů. Dokonce jim Karel IV. udělil právo, podle něhož nemuseli majitelé vinic platit 12 let daně. Uhlí se tu začalo ve velkém těžit až po roce 1870, a to v souvislosti s ukončením železnice, která spojila několik okolních měst. A právě rozvoji hornictví padly za oběť historické centrum Mostu i okolní vesnice. Je to místo, které vidíte před sebou a napravo. V jeho části je dnes jezero Most.

Naštěstí byl zachráněn unikátní kostel, který byl za pomoci velmi složité techniky v roce 1975 přestěhován na jiné místo. (Již jsme o něm mluvili, ale více si řekneme na konci výletu.)

Už několik let před zbouráním historického centra zde platila stavební uzávěra. Nic se nesmělo stavět ani opravovat. Mnohé objekty už kvůli tomu byly v opravdu dezolátním stavu, z čehož měli radost snad jen filmaři. Například se tu točily různé detektivky či film *Na západní frontě klid*.

Z historického centra zůstala jen jedna část - ulice secesních vil se souborem výklenkových kaplí.

Nepřipomíná vám to něco? Nebyli jste tam náhodou před chvílí? :)

V srpnu roku 1963 proběhla osudná jednání o likvidaci. Zbouráním města nad ložisky uhlí měl stát získat přes čtyři a půl miliardy korun. Což se jevílo jako výhodné, protože i při odečtení nákladů na výstavbu nového města to vypadalo, že bude zisk činit miliardu. První etapa počítala se zbouráním zástavby na úpatí vrchu Hněvín, pokračovat se mělo ke Šmeralovu náměstí. V roce 1965 začaly demolice starého Mostu. Město, které by se dnes mohlo významem historických památek směle měřit s jakoukoli památkovou rezervací, bylo po následná více než dvě desetiletí postupně bořeno trhavinami. Obyvatelé byli přestěhováni do paneláků. Demolice skončily až v roce 1987. Z původního města nezůstalo s výjimkou přesunutého kostela a původní městské čtvrti Zahražany nic.

Právě teď můžete mezi stromy zahlédnout jezero Most.

Vodní nádrž se nachází v místě bývalého královského města. Vznikla zatopením hnědouhelného dolu, v němž se přestalo těžit v roce 1999. Následně probíhala rekultivace krajiny včetně napouštění jezera z řeky Ohře, přesněji z její Nechranické přehrady. Což trvalo zhruba šest let. Voda dotekla po okraj v září 2014 a vznikla zde nová rekreační zóna. Otevřeno je od září 2020. Koupání je tu parádní, sami jsme vyzkoušeli. Na některé pláže mohou i pejsci.

Úroveň hladiny důlního jezera byla stanovena na 199 m n. m., což je přibližně 30 m pod úrovní okolního terénu. Zatopená plocha má velikost asi 309 ha a maximální hloubka dosahuje 75 metrů. Až se někdy budete v jezeře Most koupat, představte si, že pod vámi bývalo nádherné historické město...

Když obejdeme kopec a projdeme kolem prvních domů Souše, v dálce uvidíme další jezero, jehož jméno začíná písmenem M. Je to jezero Matylda. To zase vzniklo zatopením bývalého povrchového dolu Vrbenský. Stavba vodní nádrže byla zahájena v roce 1986 a v roce 1992 do něj začala proudit voda z průmyslového vodovodu Nechranice. Matylda má rozlohu

38,7 ha a průměrnou hloubku 3,5 až 4 metry. A břehy jsou upraveny pro potřeby koupání.

Prozradíme, že další jezero, které dnes ještě uvidíme, se jmenuje Marie.

Znáte nějaká jiná holčičí jména na M, která byste k nazvání jezer použili? Děti, které chodí do školky, můžou vymyslet i klučičí jména.

Jak by se jezero jmenovalo, kdyby mělo vaše jméno? Naše by se určitě jmenovalo Aragorn po zlobivém pejskovi, který celý mostecký výlet prošel tak čiperně, že se snad ani nezadýchal. Představte si, že chtěl vylézt i po ferratě! :)

Za domečky nás čeká krátký výstup mezi ploty bez výhledu až do sedla. Hurá, odsud je to na hrad už jen 500 metrů. Najdete ukazatel, který to říká? Jaká je značka pro hrad? Klacíkem namalujte její tvar do hlíny. Nebo stačí do vzduchu...

Jsmo v ulici Hradní, ale v té vydržíme jen pár metrů, protože na křižovatce lesních cest odbočíme z asfaltky doleva směrem k červenobílé závoře. To abychom nemuseli jít po silnici.

*Právě v těchto místech stávalo **hradiště**. Podle archeologických nálezů ho lidé obývali v mnoha časech: v éře knovízské kultury v době bronzové, v halštatském období doby železné a také v raném středověku v 8. a 9. století. Jihozápadní okraj lokality byl zničen těžbou v lomu. Na západní straně se zachovala část obranného valu. Uvidíme ho, až půjdeme zpátky.*

O pravěku si povíme zase někdy příště, teď je nám jasné, že už chcete na zmrzlinku nebo jinou dobrůtku na hrad! Nebudeme tedy zdržovat a frčíme za dalším dnešním dobrodružstvím. Procházíme totiž kolem **ferraty**, zajištěné lezecké cesty ve skále. Je jednosměrná a lezce dovede od staré vodárny k jeskyni pod hradem. Můžete si vybrat ze dvou cest. Lehčí je „áčko“, těžší „béčko“.

Před ferratou je cedulka, která informuje, čeho se na ferratě určitě vyvarovat. Aby se nikdo nemohl vymlouvat, že neumí číst, je to pěkně vyobrazeno v přeškrtnutých kroužcích. Nás zajímá první kroužek pod nápisem.

7. Co nesmí na ferratu?

Toto pravidlo někteří členové naší výpravy téměř porušili. Dostali za to pěkně vyhubováno a málem i za uši! (Ještě že je měli umyté!) Pokračujeme po pěšince a necháme na vás, kterou ze stezek dojdete k hradu. Je jich více... Když ale dodržíte směr vzhůru, nemůžete sídlo minout. Dovedou vás k němu také žluté trojúhelníčky nebo červené šipky na stromech. Vidíte je?

Sejdeme se před hradem.

*Původní hrad na Zámeckém vrchu nebo také vrchu **Hněvíně** stál už ve 12. století. Byl postaven rodem Hrabšiců a díky své nedobytné poloze patřil do sítě hradů královských. Měl strategickou polohu, dvě studny s dostatkem vody a byl dobře udržován.*

Za vlády Rudolfa II. zde na jeho příkaz pobývali alchymisté Angličan Edward Kelley a Řek Marek Mamugny. Rudolf přikázal měšťanům, aby o ně dobře pečovali. Ale náročné požadavky obou dobrodruhů (podvodníků) způsobily městu značné výdaje.

V roce 1646 sídlo Istí dobyli Švédové a na Mostečany uvalili velké pokuty a poplatky. Císařské vojsko hrad rok a půl obléhalo, ale zůstal v rukou Švédů. Vinu za své neštěstí dávali obyvatelé Mostu hradu, který svým významem vždy nepřítele přitahoval. Císař Ferdinand III. proto povolil zbourání. Demolice začala v roce 1651. Zámecká hora zpusťla, zbyly pouze vinice a zahrady na úpatí.

Na konci 19. století však na místě původního hradu vyrostla jeho replika. Od počátku sloužila jako restaurace a rozhledna. Současnou podobu získal hrad výstavbou v dalších letech, které z větší části skončily v roce 1927. V průběhu 60. let se ocitl v havarijním stavu a byl několik let zcela uzavřen. Na přelomu let 2000 a 2001 prošel další rekonstrukcí. V posledních letech jsou postupně opravovány hradby, hvězdárna, ale i vnitřní restaurace.

Před hradem najdete hnědou naučnou tabuli.

8. Opište první slovo druhého odstavce českého textu.

Vidíte českou vlajku? A poznáte, ke které zemi náleží i ostatní vlajky na tabuli?

A teď už račte dále do hradu!

V areálu jsou přístupné věž s rozhlednou, hvězdárna a restaurace s hotelem. Můžete sem zajít i na divadelní hru – hraje se v přírodních kulisách v centrální části nádvoří na křižovatce mezi Dílničkou magistra Edwarda Kelleyho, cestou k rozhledně a do restaurace.

Na nádvoří najdete alchymistovu sochu.

9. Co drží Kelley z vašeho pohledu v levé ruce?

A co drží v pravé? To by mu bylo podobné! Však si jeho životní příběh povíme cestou z hradu.

Největší atraktivitou hradu je ovšem bezesporu **rozhledna** s točitým schodištěm, které se na samém konci ještě více zúží a změní na kovové. Nahoře je nádherný rozhled do krajiny – na zmiňované jezero Most, Krušné hory, středohoří i samotné vnitřní nádvoří hradu. Výhledy, kterými se turisté mohou kochat už od roku 1900, jsou doplněny panoramatickými mapami, aby návštěvník viděl, nač se právě dívá.

Celkově 118 schodů vás dovede na vyhlídkovou plošinu ve výšce 21 metrů, odkud je skutečně dechberoucí výhled.

Až se dokocháte, šupem pro poslední písmenko do tajenky. Najdete ho na destičce na skále těsně za vstupem do hradu.

10. Opište druhé slovo na tabulce.

Vyjdeme z hradu a vyrazíme z kopce po silnici. V místě, kde jsme šli ze silnice na ferratu, tentokrát odbočíme doleva a pustíme to opatrně kolem zbytků hradiště po pěšině dolů. Jde to rychle!

Jen pozor, v jednom místě, kdy se asi po 500 metrech od silnice potkáte se dvěma jinými pěšinami, zvolte cestu doprava dolů. Za chvíli vyjdete z lesa do Vinohradské ulice. Než se tak stane, máme pro vás povídání o nezdárném alchymistovi. I když je to čtení spíše pro rodiče, protože děti by mohly ztratit iluze. :)

Kelley byl předním alchymistou na dvoře císaře Rudolfa II. Habsburského. Pocházel z Anglie, kde působil jako lékárnický pomocník a obecní písař. Kvůli padělání listin byl zbaven úřadu a kat mu za trest uřízl obě uši. K zajištění existence si poté vybral alchymii. Pro jistotu si změnil jméno a svou potupu – bezuchost – skrýval pod dlouhými vlasy. Zakotvil na dvoře císaře Rudolfa II., později po roce 1584 vstoupil do služeb Viléma z Rožmberka. Získal hrad Liběřice, statek Novou Libeň a devět vesnic. Skvělý vzestup byl korunován prudkým pádem. Příčinou byl souboj s Jiříkem Hunklerem, kterého Kelley zabil. Císař ho za to vsadil do vězení na Křivoklátě a poté na Hněvíně.

V šatlavách strávil alchymista dva a půl roku. Nepomohly ani přímluvy anglické královny Alžběty I. nebo Viléma z Rožmberka. Kelley byl však mistrem útěků. Na Křivoklátě se s ním však při spouštění z vězení přetrhl provaz a poraněnou nohu mu museli lékaři amputovat. Když si při pokusu o útěk z Hněvína poranil i druhou nohu, radši se zabil, aby nemusel dožít v nedůstojných podmínkách. Jed vypil 1. listopadu 1597 ve věku dvačtyřiceti let.

Vinohradská ulice nás svede až do ulice Jana Žižky. Z ní se kolem nemocnice vydáme doleva po křížové cestě kolem kapliček až ke schodům, po kterých jsme přišli. Pak už nás čeká jen cesta rovně dolů z kopce ulic známého českého skladatele Leoše Janáčka. Vzpomenou si rodiče, jakou operu napsal? Je o rezatém zvířátku...

Odbočíme doleva ke kruhovému objezdu a kolem památníku a Švejk restaurantu se dostaneme na start výletu.

Nahoru to jde rychleji než dolů, že? :)

Pokud se podíváte na doplňovačku, zjistíte, že máte vyluštno. Zvláštní slovo, že? Copak asi znamená? Musíme se trochu vrátit do historie.

První historické zmínky o osídlení místa, na kterém dnes stojí město Most, pocházejí z latinské Kosmovy kroniky české z 11. století. Přes zdejší močalovitou krajinu totiž vedla stezka po dřevěných mostech. Odtud také pochází název města. Stezku využívali především kupci, kteří putovali mezi Prahou a Freibergem v Sasku a zpět. Na této obchodní cestě založil Hněva z rodu Hraběšiců tvrz a přiléhající osadu latinsky zvanou tak, jak to vidíte v tajence.

Cesta za přesunutým kostelem

Tím ovšem dnešní výlet nekončí, protože ještě musíme za největší atrakcí zdejšího kraje – kostelem Nanebevzetí Panny

Marie.

Jak to udělat? Nejlépe autem. Dojedete k němu za 3 minuty. Jinak budete muset pěšky. Z kruhového objezdu kolem nákupní zóny Chomutovskou ulicí až k mostu. Jak to vidíte na mapě. Sice tam budete za 20 minut, ale cesta vede kolem hlavní komunikace.

U kostela najdete jezero Marie, z druhé strany jezero Most. Je tady sympatické dětské hřiště, možnost občerstvení a také krásné barokní sochy. Určitě se vám zde bude líbit. A také odsud krásně uvidíte na Hněvín!

Kostel Nanebevzetí Panny Marie je pozdně gotický chrám, který byl vystavěn v 16. století po požáru města. Proslulost získal především v roce 1975, kdy byl po kolejích přesunut o 841 metrů. Byla to jediná možnost jeho záchrany. Jinak by musel být srovnán se zemí stejně jako město, v němž stál. A na jeho místě by vznikla obrovská díra, ve které by velkorypadla ukrajovala svými kusadly hnědé uhlí. Díky přesunu o necelý kilometr svatostánek přežil. Dnes je ve vlastnictví státu a je přístupný veřejnosti.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie byl **přesunut** do blízkosti barokního špitálu s **gotickým kostelem sv. Ducha**. Stěhování začalo 30. září 1975 a trvalo do 27. října. Transport trval plných 646 hodin.

Celou stavbu zvenčí i zevnitř obalila ocelová konstrukce a plzeňská Škodovka se pustila do výroby třiapadesáti speciálních podvozků, které by těžkou budovu dokázaly uvést. Během roku byl 60 metrů dlouhý a více než 30 metrů vysoký kostel oddělen od původních kamenných základů. (Na novém místě současně vznikaly základy nové, které měly zajistit stabilitu bez nerovnoměrného sesedání.) Pod oddělené zdivo byly podsunuty ocelové nosníky. A pod ně pak od 15. září 1975 najížděly jednotlivé podvozky. Začalo samotné nakládání. Přesun po čtyřech kolejích řídil počítač, prosklený velín byl umístěn na přídi kostela ve výšce 11 metrů. Kostel byl zezadu tlačěn a zepředu brzděn hydraulickými válci. Vodováhy a elektronická čidla sledovala veškeré pohyby a výškové odchylky chrámu při cestě po nerovném terénu.

Nakonec stavba zdolala cestu dlouhou **841,1 metrů** průměrnou rychlostí 2,16 centimetrů za minutu. Na novém místě byl svatostánek posazen na nové základy a v něm i v jeho okolí proběhly restaurátorské práce. **Přesun kostela je zapsán do zlaté knihy Guinnessových rekordů tisíciletí jako nejtěžší předmět přepravovaný po kolejích, protože jeho celková váha činila 12 tisíc tun.**

Velký gotický kostel, který stojí osamoceně na severním okraji města Most, nebyl mimochodem první přestěhovanou stavbou v dějinách České republiky. Už za první republiky se k nám z Podkarpatské Rusi a východního Slovenska přesunulo šest dřevěných kostelů. O pár desítek metrů dál se musela posunout také kaple sv. Máří Magdaleny u Čechova mostu v Praze. Žádná z památek ale nebyla tak velká jako mostecký kostel.

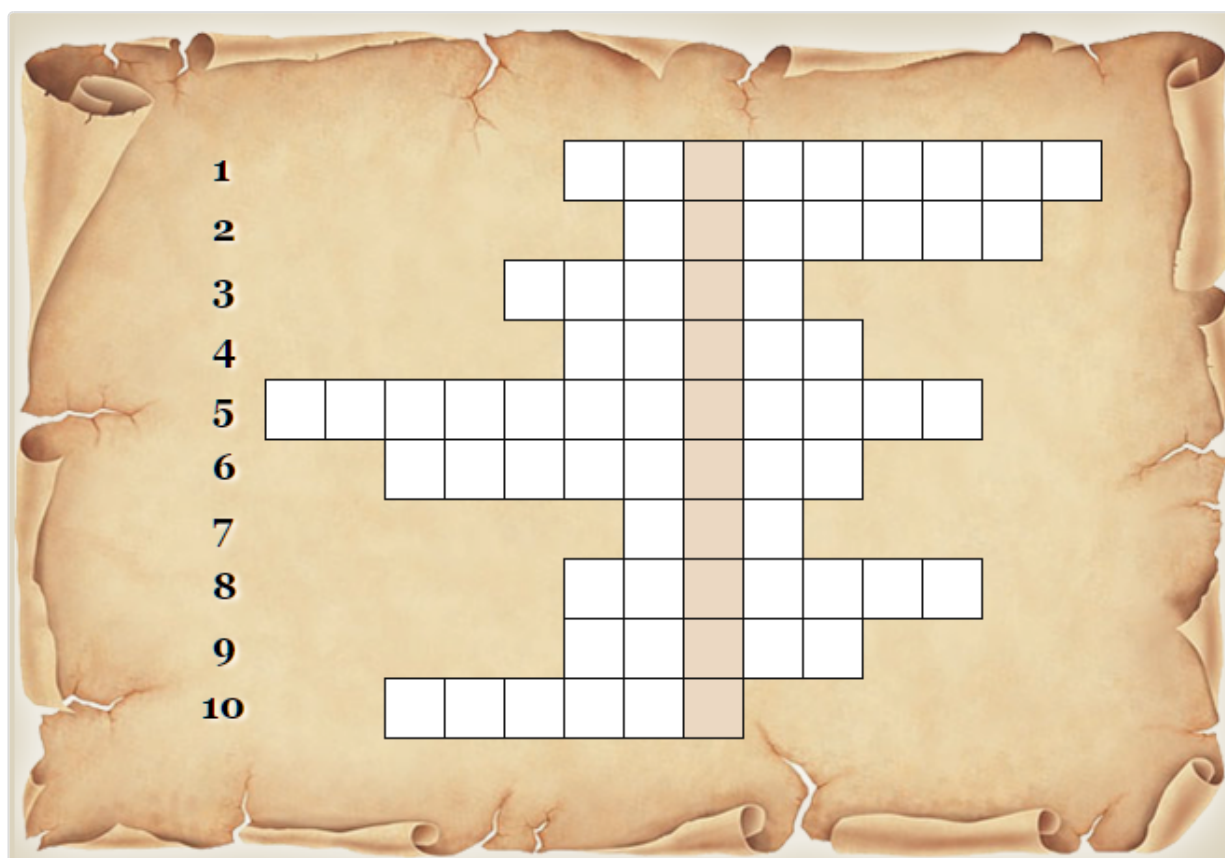
Ale to už je z mosteckého vyprávění opravdu vše. Snad se vám dnešní výlet s tajenkou líbil. Přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se na setkání zase někdy příště! :)

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, www.kostel-most.cz, www.mesto-most.cz, www.muzeummost.cz, hradhnevin.cz, mostecky.denik.cz, František Hrubín – Kuřátko a obilí atd.

Otázky k tajence

---

1. **Opište první slovo posledního řádku.**
2. **Jaké je první znamení vpravo nahoře?**
3. **Opište třetí číslici v letopočtu.**
4. **Opište její číslo.**
5. **Doplňte slovo v názvu instituce.**
6. **Jakou barvu mají věže?**
7. **Co nesmí na ferratu?**
8. **Opište první slovo druhého odstavce českého textu.**
9. **Co drží z vašeho pohledu v levé ruce?**
10. **Opište druhé slovo na tabulce.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.